

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Ministerstwo Spraw Zagranicznych, www.gov.pl/diplomacy [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice] Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Foreign Affairs for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Ministerstwo Spraw Zagranicznych, <https://www.gov.pl/web/diplomacy> [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości] Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

Nota informacyjna nt. orzecznictwa Trybunału nr 246

Grudzień 2020 r.

Shiksaitov p. Słowacji – skargi nr 56751/16 i 33762/17

Wyrok z 10.12.2020 r. [Sekcja Pierwsza]

Art. 5

Art. 5 ust. 1 lit. f

Ekstradycja

Brak staranności władz przy rozstrzyganiu kwestii dopuszczalności ekstradycji skarżącego do państwa pochodzenia pomimo przyznania mu statusu uchodźcy przez inne państwo członkowskie UE: *naruszenie*

Fakty – Skarżący, obywatel rosyjski pochodzenia czeczeńskiego, uzyskał status uchodźcy w Szwecji na podstawie przesłanki dotyczącej przekonań politycznych. Był on poszukiwany międzynarodowym listem gończym z powodu zarzutów popełnienia czynów terrorystycznych w Rosji. W czasie podróży został pojmany na granicy słowackiej jako osoba figurująca na liście osób poszukiwanych przez Interpol. Został następnie zatrzymany i pozbawiony wolności na czas prowadzenia przez władze słowackie wstępnego dochodzenia w tej sprawie, po czym pozbawiono go wolności w celu ekstradycji do Rosji. W listopadzie 2016 r. Sąd Najwyższy uznał jego ekstradycję za niedopuszczalną z uwagi na posiadany przez niego status uchodźcy. Skarżący został zwolniony i wydany administracyjnie do Szwecji.

Prawo – Art. 5 ust. 1 lit. f:

a) Początkowe pojmanie i zatrzymanie skarżącego

Skarżący został pojmany w celu doprowadzenia na komisariat policji granicznej, ponieważ jego nazwisko znajdowało się na międzynarodowej liście osób poszukiwanych. Zatrzymano go następnego dnia po stwierdzeniu przez władze, że nadal jest poszukiwany międzynarodowym listem gończym, a Rosja potwierdziła, że wystosuje w odpowiednim terminie wnioski o ekstradycję. Środki te miały na celu zatrzymanie osoby, „przeciwko której toczy się postępowanie o (...) ekstradycję” w rozumieniu art. 5 ust. 1 lit. f [Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności]. W tym czasie władze słowackie rzeczywiście nie miały wiedzy o fakcie posiadania przez skarżącego statusu

uchodźcy. Ta faza pozbawienia wolności skarżącego nie wykazywała więc żadnej arbitralności.

b) Dalsze pozbawienie wolności skarżącego

Dalsze zarzuty skarżącego na podstawie art. 5 ust. 1 lit. f dotyczyły okresu tymczasowego aresztowania i okresu pozbawienia wolności do czasu ekstradycji. Oba nakazy pozbawienia wolności zostały wydane zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego.

i) Zarzut dotyczący braku właściwego uwzględnienia faktu uznania skarżącego za uchodźcę w Szwecji

Trybunał konsekwentnie uznaje, że pozbawienie wolności osoby na potrzeby ekstradycji staje się bezprawne i arbitralne w razie istnienia okoliczności, które na gruncie prawa krajowego wykluczają ekstradycję tej osoby. W obecnej jednak sprawie nie można twierdzić, że ekstradycja skarżącego była całkowicie zakazana.

Skarżący uzyskał status uchodźcy w Szwecji, a nie na Słowacji. Taka decyzja była wiążąca eksterytorialnie w tym zakresie, że przyznanie statusu uchodźcy przez Szwecję, jedno z państw stron Konwencji genewskiej z 1951 r., mogło być podważone przez Słowację jedynie w wyjątkowych okolicznościach dających podstawy do przypuszczenia, że beneficjent tej decyzji w sposób oczywisty objęty był przesłankami wykluczającymi zawartymi w art. 1F Konwencji z 1951 r., a zatem nie spełniał wymogów zawartej w niej definicji uchodźcy. Może więc dojść do sytuacji, że w trakcie postępowania ekstradycyjnego wyjdą na jaw informacje na temat osoby uznanej za uchodźcę, które mogą uzasadniać rewizję tego statusu.

Uprawnione było więc zbadanie przez sądy słowackie, czy postanowienie wykluczające mogło mieć zastosowanie wobec skarżącego – tym bardziej, że ustalono, że władze szwedzkie nie sprawdziły bazy danych Interpolu w czasie postępowania azylowego w odniesieniu do skarżącego i nie zbadały charakteru zarzutów karnych stawianych mu w Rosji. Działając w ten sposób, władze słowackie musiały rozważyć wszystkie okoliczności indywidualnej sprawy skarżącego. Ponieważ państwem wnioskującym było państwo, które prześladowało skarżącego (przypuszczalnie z powodu działalności politycznej jego i jego brata), wszelkie przedstawione dowody należało traktować z dużą ostrożnością, ustalając, czy wniosek o ekstradycję był oparty na sfabrykowanych zarzutach lub czy zbrodnię będącą podstawą tego wniosku można było uznać za mającą charakter „niepolityczny” w rozumieniu art. 1F Konwencji z 1951 r. i art. 12 ust. 2 lit. b dyrektywy 2011/95/UE. Ponadto, ponieważ władze słowackie początkowo uznały, że czyn stanowił zbrodnię o charakterze „niepolitycznym”, były zobowiązane zbadać, czy ekstradycji nie wykluczają inne powody, takie jak, w obecnej sprawie, niewystarczające dowody na poparcie zarzutów wytaczanych przeciwko skarżącemu.

Nie można zatem krytykować władz słowackich za przeprowadzenie wstępnego dochodzenia, pomimo że skarżący uzyskał uprzednio status uchodźcy w Szwecji. To dochodzenie można uznać za nieodłącznie związane z postępowaniem „toczącym się o ekstradycję”. Chociaż ostatecznie ekstradycja skarżącego do Rosji została uznana za niedopuszczalną, nie może to samo w sobie w sposób retrospektywny wpłynąć na zgodność z prawem pozbawienia wolności w czasie badania wniosku o ekstradycję.

ii) Czy cały okres pozbawienia wolności był uzasadniony na podstawie art. 5 ust. 1 lit. f

Istotną kwestią było to, czy można twierdzić, że przez cały okres pozbawienia wolności skarżącego toczyło się postępowanie o jego ekstradycję, i w rezultacie, czy okres ten był uzasadniony na podstawie art. 5 ust. 1 lit. f.

Cały okres pozbawienia wolności skarżącego w celu ekstradycji trwał jeden rok, dziewięć miesięcy i osiemnaście dni (od 15 stycznia 2015 r. do 2 listopada 2016 r.). Od 16 stycznia 2015 r. władze były świadome, że skarżący uzyskał status uchodźcy w Szwecji, co zostało szybko potwierdzone przez Interpol w Sztokholmie. Pierwsze próby ustalenia przez władze słowackie okoliczności dotyczących statusu uchodźcy skarżącego zostały podjęte pod koniec stycznia 2015 r. Do połowy lutego władze otrzymały od swych rosyjskich odpowiedników wnioski o ekstradycję. Jednak po przesłuchaniu skarżącego w marcu 2015 r. upłynęło kolejne sześć miesięcy, zanim prokurator wystąpił do sądu okręgowego o zgodę na ekstradycję skarżącego do Rosji. Upłynęły z górą trzy kolejne miesiące, zanim w styczniu 2016 r. odbyła się rozprawa, która jednak została odroczone. Na kolejnej rozprawie, we wrześniu 2016 r., wydano zgodę na ekstradycję.

Wreszcie, chociaż Sąd Najwyższy orzekł w marcu 2015 r., że art. 12 ust. 2 lit. b dyrektywy 2011/95/UE, tj. postanowienie wyłączające, ma zastosowanie do skarżącego (ponieważ był on podejrzewany o popełnienie poważnej zbrodni o charakterze niepolitycznym, co uniemożliwiało zaakceptowanie i zastosowanie przez Słowację statusu uchodźcy przyznanego mu w Szwecji), w listopadzie 2016 r. inna izba tego samego sądu przyjęła w swym orzeczeniu przeciwny wniosek, mimo że nie pojawiła się w międzyczasie żadna nowa informacja. Co istotniejsze, informacja na temat statusu uchodźcy skarżącego (która stanowiła główną podstawę decyzji z 2 listopada 2016 r.), jak również dokumenty dotyczące ścigania go w Rosji (które umożliwiały ocenę politycznego albo niepolitycznego charakteru jego czynów na potrzeby zastosowania właściwych klauzul wyłączających) były w dyspozycji władz słowackich od lutego 2015 r.

W świetle powyższego władze nie postępowały w sposób aktywny i staranny przy gromadzeniu wszystkich niezbędnych informacji i rozstrzyganiu zagadnień prawnych występujących w przedmiotowej sprawie. Nic nie stało na przeszkodzie wydaniu ostatecznej decyzji w kwestii dopuszczalności ekstradycji skarżącego znacznie wcześniej, niż miało to miejsce. Przesłanki pozbawienia wolności skarżącego nie pozostawały więc w mocy przez cały przedmiotowy okres.

Rozstrzygnięcie: naruszenie (jednogłośnie).

Trybunał orzekł również, jednogłośnie, że doszło do naruszenia art. 5 ust. 5 na tej podstawie, że skarżący nie miał możliwości wyegzekwowania prawa do odszkodowania za naruszenie jego praw na podstawie art. 5 ust. 1.

Art. 41: 8500 EUR z tytułu szkody niemajątkowej. Roszczenie z tytułu szkody majątkowej oddalone.

(Zobacz również *Eminbeyli p. Rosji*, nr [42443/02](#), 26 lutego 2009 r.; *M. i Inni p. Bułgarii*, nr 41416/08, 26 lipca 2011 r., [Nota informacyjna nr 143](#))